

Bibliotek, litteratur, kulturtidskrifter och språk

Sammanfattning

I betänkandet behandlar utskottet motioner som väckts under allmänna motionstiden 2001.

Utskottet gör, med bifall till en motion, ett tillkännagivande för regeringen om distribution av statligt stödd litteratur till Nordens hus på Island och Färöarna och Nordens institut på Grönland och Åland enligt regler liknande dem som gäller för litteraturdistribution till folkbiblioteken och bokhandeln.

Utskottet behandlar motioner om vissa biblioteksfrågor, såsom upphävande av bibliotekslagen, skolbibliotek för förskolan, arbetsplatsbibliotek m.m. Vidare behandlas motioner om biblioteksersättningen till författare, läsfrämjande åtgärder, översättning till svenska från mindre språkområden, stödet till litteratur på de nationella minoritetsspråken och på invandarspråk samt serie-stödet. Inom kulturtidskriftsområdet behandlar utskottet motioner om distribution, införande av kulturporto, friexemplar till folkbiblioteken, stöd till elektroniskt publicerade kulturtidskrifter och översättningsstöd till kulturtidskrifter på invandarspråk. En motion behandlas som rör stöd till etablering av bokhandel i kommuner där bokhandel saknas. Slutligen behandlas motioner om lagskydd för svenska språket, språket i författningstext, språkvård för meänkieli och romani chib, de nationella minoritetsspråkens bevarande samt namnsdagslängden i almanackor. Utskottet avstyrker samtliga dessa motioner.

I betänkandet finns 17 reservationer och 5 särskilda yttranden.

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	1
Innehållsförteckning.....	2
Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	3
Utskottets överväganden	6
Bibliotek	6
Litteratur	9
Kulturtidskrifter.....	13
Bokhandel.....	14
Språkfrågor.....	15
Reservationer.....	17
1. Upphävande av bibliotekslagen m.m. (punkt 1), (m)	17
2. Skolbibliotek för förskolan (punkt 2), (v).....	17
3. Arbetsplatsbibliotek (punkt 3), (v).....	18
4. Biblioteksersättning m.m. (punkt 5), (m).....	18
5. Utvärdering av vissa läsfrämjande åtgärder (punkt 6), (kd)	19
6. Översättning från mindre språkområden (punkt 7), (v, kd)	19
7. Litteratur på invandrarpråk (punkt 8), (v)	20
8. Litteratur på nationella minoritetsspråk (punkt 9), (v).....	20
9. Projektet ”Läs för mig pappa” (punkt 10), (v).....	21
10. Distribution av kulturtidskrifter och införande av kulturporto (punkt 13), (v).....	21
11. Friexemplar av kulturtidskrifter till folkbiblioteken (punkt 14), (v)	22
12. Elektroniskt publicerade tidskrifter (punkt 15), (v)	22
13. Elektroniskt publicerade tidskrifter (punkt 15), (fp).....	22
14. Översättningsstöd m.m. för tidskrifter (punkt 16), (mp, fp)	23
15. Etablering av bokhandel (punkt 17), (v)	23
16. Lagskydd för svenska språket (punkt 18), (kd).....	24
17. De nationella minoritetsspråken (punkt 21), (mp)	24
Särskilda yttranden.....	25
1. Litteratur på invandrarpråk m.m. (punkterna 8 och 16), (fp)	25
2. Litteratur på nationella minoritetsspråk (punkt 9), (v).....	25
3. Bidragsgrupp inom Statens kulturråd för seriestöd (punkt 12), (mp)	25
4. Elektroniskt publicerade tidskrifter (punkt 15), (mp)	26
5. Språket i författningstext (punkt 19), (m)	26
Förteckning över behandlade förslag.....	27
Motioner från allmänna motionstiden år 2001.....	27

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Bibliotek

1. Upphävande av bibliotekslagen m.m.

Riksdagen avslår motion 2001/02:Kr205 yrkande 6 i denna del.

Reservation 1 (m)

2. Skolbibliotek för förskolan

Riksdagen avslår motion 2001/02:Ub551 yrkandena 5 och 7.

Reservation 2 (v)

3. Arbetsplatsbibliotek

Riksdagen avslår motion 2001/02:Kr309 yrkande 4.

Reservation 3 (v)

4. Förebilder på biblioteksområdet

Riksdagen avslår motionerna 2001/02:Kr247 yrkande 4 och 2001/02:Kr422 yrkande 40.

Litteratur

5. Biblioteksersättning m.m.

Riksdagen avslår motionerna 2001/02:Kr205 yrkande 6 i denna del och 2001/02:Kr298.

Reservation 4 (m)

6. Utvärdering av vissa läsfrämjande åtgärder

Riksdagen avslår motion 2001/02:Kr356 yrkande 2.

Reservation 5 (kd)

7. Översättning från mindre språkområden

Riksdagen avslår motion 2001/02:Kr309 yrkande 2.

Reservation 6 (v, kd)

8. Litteratur på invandrarspråk

Riksdagen avslår motion 2001/02:Kr309 yrkande 3 i denna del.

Reservation 7 (v)

9. Litteratur på nationella minoritetsspråk

Riksdagen avslår motionerna 2001/02:Kr309 yrkande 3 i denna del och 2001/02:Kr420 yrkande 1.

Reservation 8 (v)

10. Projektet ”Läs för mig pappa”

Riksdagen avslår motion 2001/02:Kr309 yrkande 5.

Reservation 9 (v)

11. Litteratur till Nordens hus

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad utskottet anfört om litteratur till Nordens hus på Island och Färöarna samt Nordens Institut på Grönland och Åland. Därmed bifaller riksdagen motion 2001/02:Kr357.

12. Bidragsgrupp inom Statens kulturråd för seriestöd

Riksdagen avslår motion 2001/02:Kr345.

*Kulturtidskrifter***13. Distribution av kulturtidskrifter och införande av kulturporto**

Riksdagen avslår motion 2001/02:Kr309 yrkandena 7 och 8.

Reservation 10 (v)

14. Friexemplar av kulturtidskrifter till folkbiblioteken

Riksdagen avslår motion 2001/02:Kr309 yrkande 9.

Reservation 11 (v)

15. Elektroniskt publicerade tidskrifter

Riksdagen avslår motionerna 2001/02:Kr309 yrkande 10 och 2001/02:Kr419 yrkande 6.

Reservation 12 (v)

Reservation 13 (fp)

16. Översättningsstöd m.m. för tidskrifter

Riksdagen avslår motion 2001/02:Kr422 yrkande 45.

Reservation 14 (fp, mp)

*Bokhandel***17. Etablering av bokhandel**

Riksdagen avslår motion 2001/02:Kr309 yrkande 1.

Reservation 15 (v)

*Språkfrågor***18. Lagskydd för svenska språket**

Riksdagen avslår motionerna 2001/02:Kr296 och 2001/02:Kr356 yrkande 1.

Reservation 16 (kd)

19. Språket i författningstext

Riksdagen avslår motion 2001/02:Kr287.

20. Språkvård för meänkieli och romani chib

Riksdagen avslår motion 2001/02:Kr420 yrkande 6.

21. De nationella minoritetsspråken

Riksdagen avslår motion 2001/02:Kr422 yrkande 42.

Reservation 17 (mp)

22. Namnsdagslängd

Riksdagen avslår motionerna 2001/02:Kr329 och 2001/02:Kr341.

Stockholm den 19 februari 2002

På kulturutskottets vägnar

Inger Davidson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Inger Davidson (kd), Åke Gustavsson (s), Elisabeth Fleetwood (m), Agneta Ringman (s), Annika Nilsson (s), Charlotta L Bjälkebring (v), Eva Arvidsson (s), Jan Backman (m), Paavo Vallius (s), Lars Wegendal (s), Peter Pedersen (v), Roy Hansson (m), Ewa Larsson (mp), Birgitta Sellén (c), Ana Maria Narti (fp), Anne-Katrine Dunker (m) och Gunilla Tjernberg (kd).

Utskottets överväganden

Bibliotek

Utskottets förslag i korthet

- Riksdagen bör avslå motionsförslagen om
- upphävande av bibliotekslagen m.m., *jämför reservation 1 (m)*,
 - skolbibliotek för förskolan, *jämför reservation 2 (v)*,
 - arbetsplatsbibliotek, *jämför reservation 3 (v)* och
 - förebilder på biblioteksområdet.

Motionerna

I motion Kr205 (m) yrkande 6 i denna del tas upp frågor om litteraturens betydelse, däribland frågor som rör biblioteken. Enligt motionen måste *bibliotekslagen* upphävas, då den kan innebära ett hinder för förnyelse och mångfald. Motionärerna anser att om lagen avskaffas skulle detta främja tillkomsten av andra former av biblioteksverksamhet, där olika driftsformer och olika profilering ges större utrymme. Huvudmännen skall uppmanas att utnyttja de möjligheter som informationstekniken erbjuder. Samarbete mellan bibliotek skall stimuleras. Regionala biblioteksfunktioner kan upphandlas liksom driften av folkbibliotek. Riksdagen bör enligt motionen som sin mening ge regeringen till känna vad motionärerna anfört i fråga om biblioteken.

Det konstateras i motion Ub551 (v) att kravet på skolbibliotek inte gäller förskolan. Motionärerna framhåller att det betyder mycket för de små barnen och för deras kreativitet, fantasi och framtida möjligheter i samhället att de kommer i kontakt med böcker och litteratur på ett tidigt stadium, långt innan de själva kan läsa. Därför bör *förskolebarnens behov av skolbibliotek* beaktas i den pågående översynen inom Regeringskansliet av bibliotekslagen (yrkande 5). I motionen yrkas också att Kulturrådet skall ges i uppdrag att ta fram skolbiblioteksstatistik för förskolan (yrkande 7).

I motion Kr309 (v) hemställs att riksdagen skall begära att Kulturrådet får i uppdrag att kartlägga *arbetsplatsbiblioteken* och föreslå åtgärder på området (yrkande 4). I motionen anförs att antalet arbetsplatsbibliotek har minskat kraftigt sedan år 1993 och att det inte finns någon samlad bild av hur arbetsplatsbiblioteken fungerar i dag och i vad mån det är arbetsgivarna, fackföreningarna eller de kommunala biblioteken som ansvarar för de arbetsplatsbibliotek som finns.

Enligt motionerna Kr247 (mp) yrkande 4 och Kr422 (mp) yrkande 40 skall riksdagen som sin mening tillkännage för regeringen vikten av att *lyfta fram kommuner* som satsar på sin biblioteksverksamhet.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har vid tidigare tillfällen (senast i bet. 2000/01:KrU5 s. 8–9) haft att behandla motionsyrkanden om *upphävande av bibliotekslagen* (1998:1249). Utskottet har då bl.a. anfört att lagen infördes mot bakgrund av de kraftiga besparingar som gjordes i kommunerna och som hotade biblioteksbeståndet, bokinköpen och övriga medieinköp samt öppethållandet. Syftet med lagen skulle vara att ange vissa grundläggande principer för det svenska offentliga bibliotekssystemet och att markera betydelsen av den verksamhet som bedrivs inom biblioteksväsendet. Lagen garanterar också avgiftsfrihet.

En översyn av bibliotekslagen pågår för närvarande inom Regeringskansliet mot bakgrund av att det alltså är stora skillnader mellan bibliotekens tillgänglighet och kvalitet i kommunerna.

Då det gäller utnyttjandet av informationsteknik vid biblioteken vill utskottet påminna om att ett statligt stöd har lämnats för att stimulera kommunerna att påbörja utvecklingen av informationstekniken genom en tvåårig avgiftsfri anslutning av biblioteken till det svenska universitetsdatanätet Sunet (se bet. 1999/2000:KrU2 s. 4–8).

Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet motion Kr205 (m) yrkande 6 i denna del.

Förskolan fick sin första läroplan år 1998. Detta innebär att förskolan numera ingår i och utgör det första steget i samhällets samlade utbildningssystem för barn och ungdom. Skolverket är sedan dess tillsynsmyndighet för förskolan.

I förskolans läroplan ingår som mål bl.a. att förskolan skall sträva efter att varje barn känner delaktighet i sin egen kultur och utvecklar känsla och respekt för andra kulturer, utvecklar sin förmåga att lyssna, berätta, reflektera och ge uttryck för sina uppfattningar. Vidare skall strävan vara att barnen skall kunna utveckla ett rikt och nyanserat talspråk och sin förmåga att kommunicera med andra. Deras förmåga skall utvecklas att kunna uttrycka tankar, utveckla sitt ord- och begreppsörråd och sin förmåga att leka med ord. Deras intresse för skriftspråk skall utvecklas. De skall få utveckla sin skapande förmåga och sin förmåga att förmedla upplevelser, tankar och erfarenheter i många uttrycksformer som lek, bild, rörelse, sång och musik, dans och drama. I förskolans uppdrag ingår också att såväl utveckla barns förmågor och barns eget kulturskapande som överföra ett kulturarv – värden, traditioner, historia, språk och kunskaper – från en generation till nästa.

Utskottet vill framhålla att förskolebarnen har rätt till biblioteksservice i sin hemkommun på samma sätt som övriga kommuninvånare. Deras behov bör således kunna tillgodoses inom kommunens biblioteksorganisation och bl.a. ske genom samarbete mellan barnomsorgen och kommunens folkbibliotek och skolbibliotek. Det bör ankomma på kommunen att avgöra på vilket sätt den skall tillgodose förskolebarnens behov av biblioteksservice. I sammanhanget kan nämnas att kommuner i ökande utsträckning utarbetar och använder biblioteksplaner för sin biblioteksverksamhet. I Norrtälje kommuns biblioteksplan sägs t.ex. att folkbiblioteket skall tillgodose behovet av att

stärka 0–6-åriga barns utveckling och att detta skall ske bl.a. genom samarbete med barnvårdscentraler och barnomsorgen.

Eftersom det inte finns särskilda skolbibliotek för förskolebarn är det inte heller möjligt att producera särskild skolbiblioteksstatistik för förskolan. Det bör ankomma på Kulturrådet – som har ansvaret för att det produceras statistik på kulturområdet – att prioritera angelägna statistikbehov och att avgöra i vad mån det är möjligt att sammanställa uppgifter från kommunernas biblioteksverksamhet, som kan utvisa på vad sätt förskolebarnen har tillgång till biblioteksservice.

Utskottet föreslår med hänvisning till det anförda att riksdagen avslår motion Ub551 (v) yrkandena 5 och 7.

Särskilt stöd till kommuner för start av verksamhet med *arbetsplatsbibliotek* utgick under andra hälften av 1980-talet. Stöden var fleråriga. De sista utbetalades år 1993. Uppgifter om folkbibliotek som hade verksamhet med sådana statligt stödda arbetsplatsbibliotek redovisades av Statistiska centralbyrån under de år stödet utgick. Från Kulturrådet har inhämtats att uppgifter om bibliotek med arbetsplatsbibliotek redovisats i Bibliotekstjänsts bibliotekskalender. År 2000 redovisades att det fanns 507 arbetsplatsbibliotek vid 63 bibliotek. Det finns inte någon särskild definition i denna redovisning av begreppet arbetsplatsbibliotek. Kulturrådet redovisar även att En bok för alla har arbetsplatsbibliotek med förlagets böcker.

Under anslaget 38:2 Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete finns en anslagspost för bidrag till kultur i arbetslivet. Efter en av riksdagen bifallen ökning med 2 miljoner kronor i budgetpropositionen för år 2002 uppgår anslagsposten till sammanlagt 8 331 000 kronor. Det finns viss möjlighet för fackföreningar att erhålla bidrag till arbetsplatsbibliotek från denna anslagspost, men medlen är även avsedda för andra kulturverksamheter på arbetsplatser. Hos Kulturrådet pågår för närvarande en utvärdering av användningen och effekterna av de medel som anvisats till kultur i arbetslivet.

Med hänvisning till det anförda föreslår utskottet att riksdagen avslår motion Kr309 (v) yrkande 4 om en kartläggning av arbetsplatsbiblioteken och om åtgärder för dem.

Utskottet har vid riksmötet 2000/01 avstyrkt ett motionsyrkande om att regeringen skall lyfta fram goda exempel som *förebilder på biblioteksområdet* (bet. 2000/01:KrU5 s. 12). Med hänvisning till vad som då anfördes anser utskottet att riksdagen inte heller nu bör ta något sådant initiativ som föreslås i motionerna Kr247 (mp) yrkande 4 och Kr422 (mp) yrkande 40, varför de bör avslås.

Litteratur

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör med bifall till ett motionsförslag göra ett tillkännagivande för regeringen som innebär att regeringen bör överväga möjligheten att distribuera statligt stödd litteratur till Nordens hus på Island och Färöarna och Nordens Institut på Grönland och Åland på motsvarande sätt som i dag gäller för distribution till folkbibliotek och bokhandel.

Riksdagen bör avslå motionsförslagen om

- biblioteksersättning m.m., *jämför reservation 4 (m)*,
- utvärdering av vissa läsfrämjande åtgärder, *jämför reservation 5 (kd)*,
- översättningar från mindre språkområden, *jämför reservation 6 (v, kd)*,
- litteratur på invandrar- och minoritetsspråk, *jämför reservationerna 7 och 8 (v)*,
- projektet ”Läs för mig pappa”, *jämför reservation 9 (v)* och
- arbetsgrupp inom Statens kulturråd för bidrag till tecknade serier.

Motionerna

I motion Kr205 (m) hemställs att riksdagen som sin mening skall ge regeringen till känna att reglerna för *biblioteksersättning* bör ändras till förmån för författare vilkas verk lånas ut mycket och att upphovsrättslig ersättning skall införas även vid publicering i tidskrifter (yrkande 6 i denna del).

Även i motion Kr298 (m) tas frågan om biblioteksersättningens utformning upp. Motionärerna föreslår att en utredning skall få i uppdrag att föreslå ett nytt biblioteksersättningssystem av det slag som finns i Australien och som regleras i Public Lending Act och Educational Lending Right Program. Det australiska systemet grundas på att ersättning utgår för böcker som finns i biblioteken och inte utifrån utlåningsfrekvensen. Ett sådant system skulle kunna omfatta även referenslitteratur, tidskrifter och annan icke-utlåningsbar litteratur. Det skulle också gynna poeter och andra vilkas böcker finns på många bibliotek men inte lånas ut så ofta. Det föreslagna systemet skulle enligt motionärernas mening minska behovet av det korporativistiska inslaget i dagens system i Sverige, där Författarfondens styrelse beslutar om stipendier.

I motion Kr356 (kd) påpekas att staten under en lång tid har försökt främja läsandet genom olika former av läsfrämjande insatser. Motionärerna anför att de statliga satsningarna för att främja läsandet är mycket viktiga, men påpekar att staten inte är ensam om att genomföra läsfrämjande insatser. Det är enligt deras mening viktigt att de statliga insatserna verkligen leder fram till positiva effekter på läsandet. Stödet till *En bok för alla* har länge varit en av statens huvudsakliga läsfrämjande insatser. Det är nödvändigt att göra en översyn av

verksamheten för att utvärdera om förlaget uppnår sitt syfte eller om statens läsfrämjande insatser bättre skulle kunna drivas på något annat sätt. Detta bör enligt motionen ges regeringen till känna (yrkande 2).

Kulturrådet bör enligt motion Kr309 (v) yrkande 2 ges i uppdrag att analysera och föreslå åtgärder i fråga om möjligheten att öka utgivningen av antalet *översättningar till svenska från mindre språkområden*. Motionärerna anför att Kulturrådet i sin Omvärldsanalys år 2001 angivit att det senaste årtiondets utveckling visat att antalet översatta böcker minskat och att antalet representerade språk bland översättningarna blir färre år för år.

Vidare föreslås i motion Kr309 (v) att Kulturrådet skall få i uppdrag att kartlägga *litteratur på invandrarspråk och nationella minoritetsspråk* samt föreslå åtgärder för att underlätta utgivning och distribution av böcker på dessa språk (yrkande 3). Riksdagen bör enligt motion Kr420 (v) överväga möjligheten att införa ett särskilt stöd för det skrivna ordet på nationella minoritetsspråk (yrkande 1). Kulturrådets uppdrag bör enligt denna motion utvidgas till att även innefatta stöd till utgivning som normalt inte hör till Kulturrådets område, t.ex. stöd till religiös litteratur, ordböcker, grammatikor etc. Ett sådant särskilt stöd skulle enligt motionen ge minoriteterna en möjlighet att beskriva och presentera sig själva och sin kultur inte bara för majoritetsbefolkningen utan också för den egna yngre generationen.

Enligt motion Kr309 (v) yrkandet 5 bör Kulturrådet få i uppdrag att i dialog med fackförbunden och studieförbunden ta initiativ till att permanenta och bredda *projektet "Läs för mig pappa"*.

Böcker utgivna med statligt stöd bör enligt motion Kr357 (s) – på samma sätt som gäller de svenska folkbiblioteken – distribueras till *Nordens hus* på Island, Färöarna och Åland samt Nordens Institut på Grönland.

Slutligen hemställs i motion Kr345 (mp) att Kulturrådet åter skall tillsätta en särskild *arbetsgrupp för* fördelning av bidrag till utgivning av *tecknade serier*. Dessa bidragsfrågor handläggs sedan år 1999 av den arbetsgrupp, som annars främst har ansvar för stöd till barn- och ungdomslitteratur. Serier är sedan länge en egen kulturform som inte endast riktar sig till barn och ungdom, framhålls det i motionen.

Utskottets ställningstagande

Sveriges författarfond har till uppgift att betala ut den s.k. *bibliotekersättningen* (SFS 1962:652) och besluta i vilka former den skall betalas ut. Utskottet anförde vid föregående riksmöte (bet. 2000/01:KrU5 s. 18) med anledning av då aktuella motionsyrkanden att starka skäl talar för att bibliotekersättningens konstruktion med såväl individuell som kollektiv ersättning skall bibehållas. Utskottet framhöll också att denna konstruktion kan spela stor roll för den enskilda författaren, då de ekonomiska villkoren varierar mellan individerna och även över tiden för var och en av dem. Utskottet anser att det inte finns skäl för utskottet att ändra sin uppfattning och föreslår med hänvisning till vad som anfördes vid föregående riksmöte att riksdagen avslår

motionerna Kr205 (m) yrkande 6 i denna del och Kr298 (m) om olika slag av ändringar av biblioteksersättningsystemet.

Utskottet behandlade vid föregående riksmöte motionsyrkanden som rörde utvärdering av de statliga läsfrämjande insatserna (bet. 2000/01:KrU5 s. 20). Utskottet redovisade att Kulturrådet avsåg att genomföra en utvärdering av det särskilda stödet till läsfrämjande åtgärder. Utskottet utgår från att det i Kulturrådets allmänna utvärderingsuppdrag ingår att också bedöma insatserna på litteraturområdet i dess helhet.

Då det särskilt gäller läsfrämjande insatser genom stödet till *En bok för alla* har utskottet senast i budgetbetänkandet rörande år 2002 (bet. 2001/02:KrU1 s. 56–57) anfört att den verksamhet som förlaget bedriver, med spridning av kvalitetslitteratur till lågpris och med lässtimulerande insatser, utgör en betydelsefull del av satsningarna på litteratur, språk och läsande. Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet motion Kr356 (kd) yrkande 2.

Utskottet har liksom motionärerna bakom motion Kr309 (v) noterat att Kulturrådet i sin Omvärldsanalys år 2001 tagit upp frågan om från vilka språk *översättningar till svenska* görs. Kulturrådet anger att 69–76 % av de översatta böckerna under 1990-talet översatts från engelska. Utskottet anser i likhet med Kulturrådet och motionärerna att det vore önskvärt om översättningar kunde göras från flera språk än i dag för att de svenskspråkiga läsarna skall få tillgång till litteratur från flera kulturer. Utskottet är dock medvetet om att utgivningen av översatt litteratur är avhängig av förlagens bedömningar av de ekonomiska förutsättningarna härför.

Statligt litteraturstöd får lämnas till utländsk litteratur i svensk översättning (SFS 1998:1469). Kulturrådet har i sin Omvärldsanalys år 2001 diskuterat om det skulle vara möjligt att öka utgivningen av översättningar till svenska genom att införa ett särskilt stöd till svenska förlag för översättning av författare som är framstående i sina hemländer och av moderna klassiker. Kulturrådet har dock inte lagt fram något förslag i frågan. I sammanhanget bör nämnas att det finns EU-stöd för att främja översättning av litteratur. Med hänvisning till det anförda och till att utvärdering av det nuvarande litteraturstödet bör avvaktas innan nya stödformer övervägs, avstyrker utskottet motion Kr309 (v) yrkande 2.

Statligt litteraturstöd får lämnas till litteratur på invandrarspråk. I sin Omvärldsanalys år 2001 konstaterar Kulturrådet att de som ger ut *litteratur på invandrarspråk* arbetar under knappa förhållanden, bl.a. beroende på att läsekretsen är liten och spridd över landet och på att det saknas organisation för distributionen. Kulturrådet redovisar att man inte har funnit något tillfredsställande sätt att fördela kvalitetsstöd till litteratur på invandrarspråk. Kulturrådet anger att stöd till Författarförlaget och print on demand-förlag indirekt kommer litteratur på invandrarspråk till del. Utskottet kan således konstatera att Kulturrådet uppmärksammar den fråga som tagits upp i motionen och förutsätter att rådet lägger fram de förslag på området som bedöms nödvändiga

utan att riksdagen gör ett uttalande. Utskottet föreslår med hänvisning till det anförda att riksdagen avslår motion Kr309 (v) yrkande 3 i denna del.

Då det gäller frågan om att införa ett särskilt stöd till *litteratur på minoritetsspråk* vill utskottet påminna om att sådan litteratur innefattas i bestämmelserna för litteraturstödet. Dessutom har under anslaget 28:9 Litteraturstöd för år 2002 750 000 kronor avsatts för främjande av utgivning av nationella minoriteters litteratur, dvs. på språken samiska, finska, meänkieli (torne-dalsfinska), romani chib och jiddisch. Vidare finns medel beräknade under anslaget 28:2 Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete för dels nationella minoriteters språk och kultur (7 miljoner kronor till Kulturrådets disposition), dels bidrag till samisk kultur och samiska organisationer (9,015 miljoner kronor till Sametingets disposition). Utskottet vill – liksom tidigare – framhålla att det är angeläget att de nationella minoriteterna bistås på bästa sätt då det gäller utgivning av litteratur m.m. Utskottet påminner i sammanhanget om att regeringen i Nationell handlingsplan för de mänskliga rättigheterna (skr. 2001/02:83) redovisat att målet för minoritetspolitiken bl.a. är att stärka de historiska minoritetsspråken så att de hålls levande. Utskottet föreslår med hänvisning till det anförda att riksdagen avslår motionerna Kr309 (v) yrkande 3 i denna del och Kr420 (v) yrkande 1.

Utskottet har inhämtat att ett projekt benämnt ”*Läs för mig pappa*” har fått stöd bl.a. från fackföreningar, förlaget En bok för alla, Svenska författarförbundet och Läsrörelsen. Utskottet anser att det bör ankomma på Kulturrådet, som också lämnat visst stöd, att ta ställning till om rådet bör engagera sig ytterligare i projektet. Riksdagen bör avslå motion Kr309 (v) yrkande 5.

Förslaget i motion Kr357 (s) om att *litteratur* skall distribueras till *Nordens hus* gäller sådan statligt stödd litteratur som i dag distribueras till folkbibliotek och bokhandel.

Enligt förordningen (1998:1469) om statligt litteraturstöd skall ett förlag för att få stöd till utgivning av en viss boktitel åta sig att tillhandahålla ett visst antal exemplar av den utgivningsstödda titeln för distribution till folkbibliotek och bokhandeln. För distribution till folkbiblioteken skall antalet exemplar motsvaras av antalet kommuner i landet och för distribution till bokhandeln skall antalet uppgå till högst 100. Förlaget får ersättning för distributionskostnaden med motsvarande 50 % av förlagsnettopriset per titel.

Utskottet anser att det är viktigt att litteratur utgiven i de nordiska länderna finns representerad på Nordens hus på Island och Färöarna och Nordens institut på Grönland och Åland. Utskottet föreslår därför att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att den bör överväga möjligheten att utvidga distributionen av litteratur enligt förordningen om statligt litteraturstöd till att även avse distribution till de fyra nämnda nordiska institutionerna. Därmed bör riksdagen bifalla motion Kr357 (s).

Utskottet har inhämtat att den grupp inom Kulturrådet som fördelar bidrag till barn- och ungdomslitteratur har fått en delvis förändrad sammansättning för

att tillgodose behovet av kunskap i gruppen om *teknade serier för vuxna*. Utskottet anser att riksdagen inte bör uttala sig om indelningen i grupper vid Kulturrådet för fördelning av litteraturstöd av olika slag. Utskottet avstyrker motion Kr345 (mp).

Kulturtidskrifter

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionerna om

- distribution av kulturtidskrifter och införande av kulturporto, *jämför reservation 10 (v)*,
- friexemplar av kulturtidskrifter till folkbiblioteken, *jämför reservation 11 (v)*,
- elektroniskt publicerade tidskrifter, *jämför reservationerna 12 (v) och 13 (fp)* och
- översättningsstöd m.m. för tidskrifter, *jämför reservation 14 (fp, mp)*.

Motionerna

I motion Kr309 (v) hemställs att riksdagen skall göra tillkännagivanden för regeringen när det gäller uppdrag till Kulturrådet för att förbättra *distributionen av tidskrifter*, vilken nu domineras av två stora aktörer (yrkande 7), införande av *kulturporto* för böcker och tidskrifter (yrkande 8) och införande av *friexemplar av kulturtidskrifter* till folkbiblioteken motsvarande vad som gäller för böcker (yrkande 9). I motion Kr309 hemställs också om bidrag till *elektroniskt publicerade tidskrifter* (yrkande 10).

Ett tillkännagivande till regeringen begärs i motion Kr419 (fp) yrkande 6 om att regeringen skall följa utvecklingen när det gäller periodiska tidskrifter som ges ut på Internet.

Enligt motion Kr422 (mp) yrkande 45 bör riksdagen begära att regeringen lägger fram förslag om ett stöd till invandrar- och minoritetsgrupper för *översättning* till svenska av innehållet i deras *tidskrifter*. Vidare hemställs om stöd till dessa grupper för att de skall kunna utveckla pressetik, journalistik, kunskap om det fria ordet och om demokratins ståndpunkter.

Utskottets ställningstagande

Vid föregående riksmöte behandlade utskottet motionsyrkanden om kulturtidskriftsfrågor m.m. vilka motsvarar de nu aktuella yrkandena (bet. 2000/01: KrU5 s. 25–29).

Utskottet vill – liksom vid tidigare riksmöte – påminna om att frågor om koncentration inom medieområdet behandlats av Mediekoncentrationsutredningen (SOU 1999:30). Förslagen rör bl.a. mångfalden inom medieområdet. Utskottet anser att riksdagen inte bör uttala sig för ett uppdrag till Kulturrådet,

när det gäller åtgärder mot koncentration inom *tidskriftdistributionens område*, varför motion Kr309 (v) yrkande 7 avstyrks.

I utskottets betänkande 2000/01:KrU5 (s. 28) redovisade utskottet de bestämmelser som gäller för prissättningen av befordran av vissa tidningar och tidskrifter. Utskottet kunde konstatera att det ankommer på regeringen att inom ramen för ett av riksdagen givet bemyndigande besluta om förändringar av ett pristak för försändelser upp till en viss vikt. Utskottet redovisade också att periodiska tidskrifter har möjlighet att få rabatt från Posten AB (s.k. posttidning). Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet den nu aktuella motionen Kr309 (v) i vad gäller yrkande 8 och införande av *kulturporto*.

Liksom vid föregående riksmöte (bet. 2000/01:KrU5 s. 26) anser utskottet att riksdagen inte bör besluta om ett sådant system med *friexemplar av tidskrifter till folkbiblioteken* som nu åter förs fram i motion Kr309 (v). Utskottet påminde föregående år om att kommuner kan söka stöd till prenumeration på sådana statligt stödda tidskrifter som biblioteket tidigare inte haft. Utskottet avstyrker motion Kr309 (v) yrkande 9.

Utskottet har tidigare konstaterat (bet. 2000/01:KrU5 s. 27, bet. 2001/02:KrU1 s. 59) att det ankommer på regeringen och ansvarig myndighet att klargöra möjligheterna för elektroniskt publicerade tidskrifter att få statligt stöd inom ramen för gällande regelverk eller om en ändrad reglering behövs. Med hänvisning till sina tidigare ställningstaganden avstyrker utskottet motion Kr309 (v) yrkande 10. Utskottet avstyrker även motion Kr419 (fp) yrkande 6 om ett uttalande till regeringen att Kulturrådet skall följa utvecklingen av elektroniskt publicerade tidskrifter.

Utskottet avstyrker – med hänvisning till sitt tidigare ställningstagande och med samma motivering (bet. 2001/02:KrU5 s. 26–27) – motion Kr422 (mp) yrkande 45 om översättningsstöd m.m. till utgivare av invandrar- och minoritetstidskrifter.

Bokhandel

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsförslaget om
– etablering av bokhandel, *jämför reservation 15 (v)*.

Motionen

En analys begärs i motion Kr309 (v) yrkande 1 av möjligheterna att etablera bokhandel i kommuner som saknar sådan inom kommungränsen.

Utskottets ställningstagande

Medel anvisas över statsbudgeten för kreditstöd, sortimentsstöd, stöd till rådgivning samt katalogdatorstöd enligt förordningen (1985:525) om statligt

stöd till bokhandel. Syftet med stödet är att behålla och om möjligt förstärka ett vittförgrenat bokhandelsnät och öka tillgängligheten till kvalitetslitteratur i bokhandeln. Bidraget fördelas av Bokbranschens Finansieringsinstitut (BFI). BFI har till uppgift att följa utvecklingen inom bokdistributionen och göra bedömningar av täckningsgraden och tillgängligheten. BFI har bedömt att de orter, som i dag saknar bokhandel och där det möjligtvis skulle gå att etablera bokhandel, är få. BFI har bedömt att det behövs minst 10 000 invånare i en ort för att bokhandel skall kunna etableras. Mot bakgrund av det anförda avstyrker utskottet motion Kr309 (v) yrkande 1.

Språkfrågor

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsförslagen om

- lagskydd för svenska språket, *jämför reservation 16 (kd)*,
- språket i författningstext,
- språkvård för meänkieli och romani chib,
- de nationella minoritetsspråken, *jämför reservation 17 (mp)* och
- namnsdagslängd.

Motionerna

Ett lagskydd för svenska språket som majoritetsspråk föreslås i motion Kr356 (kd) yrkande 1. Motionärerna påpekar att sådant skydd numera finns för de nationella minoritetsspråken. Svenska språket är internationellt sett ett litet språk och det är därför nödvändigt att aktivt slå vakt om språket. Även i motion Kr296 (s) begärs på samma grunder att det svenska språkets ställning skall stärkas genom lagstiftning.

Behovet av ett juridiskt korrekt språk i författningstext påtalas i motion Kr287 (m). Motionären anför att ambitionerna att använda ett språk som är lätt att förstå inte får gå ut över tydlighet och rättslig valör. Språkvårdare inom Regeringskansliet bör därför enbart ha en rådgivande funktion när det gäller språket i utredningar och i lagstiftningsarbete. Motionären föreslår att riksdagen som sin mening skall tillkännage för regeringen vad som anføres i motionen om *språket i författningstext*.

Det behövs enligt motion Kr420 (v) yrkande 6 ett *språkvårdande organ*, motsvarande Svenska språknämnden, *för meänkieli och romani chib*. Motionärerna anför att ett språk måste användas i många olika sammanhang, vilket förutsätter att språket standardiseras och att begrepp skapas inom vissa områden, t.ex. de tekniska och politiska områdena. Regeringen bör utreda möjligheten att inrätta språknämnder för de båda nämnda språken, vilka saknar sådana organ. I motion Kr422 (mp) hemställs att riksdagen skall tillkännage för regeringen vikten av att de nationella språken ges möjligheter att utvecklas (yrkande 42).

I motionerna Kr329 (v) och Kr341 (mp, s, fp) begärs ett tillkännagivande till regeringen om en ny *namnsdagslängd i almanackan*.

Utskottets ställningstagande

På utskottets initiativ begärde riksdagen hösten 1999 att en parlamentarisk språkpolitisk utredning skulle tillsättas för att främja det *svenska språket* (bet. 1999/2000:KrU2, rskr. 1999/2000:7). Utredningen (dir. 2000:66) skall lägga fram förslag till ett handlingsprogram för det svenska språket. Utskottet redovisade utredningens uppdrag i samband med behandlingen av motioner i språkfrågor våren 2001 (bet. 2000/01:KrU5 s. 12 f.). Utskottet har inhämtat att utredningen i sitt betänkande även kan komma in på vissa frågor som rör de *nationella minoritetsspråken*. Utredningen avlämnar sitt betänkande under våren 2002.

Utskottet påminner om att medel anvisats i budgeten för år 2002 för främjande av de nationella minoriteternas kultur och språk (se prop. 2001/02:1, utg. omr. 17, s. 35 och 73).

Utskottet anser att resultaten av språkutredningens arbete inte bör föregripas genom något uttalande av riksdagen. Mot denna bakgrund avstyrker utskottet motionerna Kr287 (m), Kr296 (s), Kr356 (kd) yrkande 1, Kr420 (v) yrkande 6 och Kr422 (mp) yrkande 42.

Utskottet har behandlat frågan om *namnsdagslängd i almanackan* i sitt betänkande 1993/94:KrU4. I detta betänkande redovisades att det sedan år 1972 står var och en fritt att ge ut en almanacka och bestämma namnlängd, efter det att almanacksprivilegiet för Kungl. Vetenskapsakademien har upphört. Utskottet avstyrker med hänvisning härtill motionerna Kr329 (v) och Kr341 (mp, s, fp).

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges inom parentes vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Upphävande av bibliotekslagen m.m. (punkt 1)

av Elisabeth Fleetwood, Jan Backman, Roy Hansson och Anne-Katrine Dunker (alla m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 1 borde ha följande lydelse:

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 1. Därmed bifaller riksdagen motion 2001/02:Kr205 yrkande 6 i denna del.

Ställningstagande

Vi anser att riksdagen bör upphäva bibliotekslagen. Bibliotekslagen kan vara ett hinder för förnyelse och mångfald på biblioteksområdet. Som anförs i motion Kr205 (m) skulle ett upphävande av lagen kunna främja andra former av biblioteksverksamhet där olika driftsformer och olika profilering ges större utrymme. Både regionala biblioteksfunktioner och driften av folkbibliotek skulle kunna upphandlas. Vi anser det också viktigt att huvudmännen uppmuntras att utnyttja informationsteknikens möjligheter. Vidare anser vi att samarbete mellan bibliotek skall stimuleras. Riksdagen bör med bifall till motion Kr205 (m) yrkande 6 i nu aktuell del som sin mening tillkännage för regeringen vad vi här anför.

2. Skolbibliotek för förskolan (punkt 2)

av Charlotta L Bjälkebring och Peter Pedersen (båda v).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 2 borde ha följande lydelse:

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 2. Därmed bifaller riksdagen motion 2001/02:Ub551 yrkandena 5 och 7.

Ställningstagande

Vi anser i likhet med vad som anförs i motion Ub551 (v) att även förskolebarnens behov av bibliotek skall innefattas i bibliotekslagen och att detta bör beaktas vid den pågående översynen av lagen. Det betyder mycket för de små barnen, för deras kreativitet och fantasi och för deras framtida möjligheter i

samhället, att de kommer i kontakt med böcker och litteratur på ett tidigt stadium, långt innan de själva kan läsa. Även i förskolan behövs det biblioteksutbildad personal.

Vi anser vidare att Kulturrådet bör få regeringens uppdrag att ta fram skolbiblioteksstatistik även för förskolan.

Vad vi här anfört om förskolans behov av bibliotek m.m. bör riksdagen med bifall till motion Ub551 (v) yrkandena 5 och 7 som sin mening tillkännage för regeringen.

3. Arbetsplatsbibliotek (punkt 3)

av Charlotta L Bjälkebring och Peter Pedersen (båda v).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 3 borde ha följande lydelse:

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 3. Därmed bifaller riksdagen motion 2001/02:Kr309 yrkande 4.

Ställningstagande

Antalet arbetsplatsbibliotek har minskat sedan år 1993 då det sista statliga stödet till start av arbetsplatsbibliotek inom kommuners folkbibliotek betalades ut. Det finns i dag inte någon samlad bild av hur arbetsplatsbiblioteken fungerar, vilka huvudmän de har, om det är arbetsgivare, fackföreningar eller kommuner, och vilket finansiellt stöd de får. Riksdagen bör med bifall till motion Kr309 (v) yrkande 4 som sin mening tillkännage för regeringen att Kulturrådet bör få i uppdrag att kartlägga detta viktiga biblioteksområde och att därefter föreslå åtgärder för att främja verksamhet med arbetsplatsbibliotek.

4. Bibliotek ersättning m.m. (punkt 5)

av Elisabeth Fleetwood, Jan Backman, Roy Hansson och Anne-Katrine Dunker (alla m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 5 borde ha följande lydelse:

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 4. Därmed bifaller riksdagen delvis motionerna 2001/02:Kr205 yrkande 6 i denna del och 2001/02:Kr298.

Ställningstagande

Vi anser att bibliotek ersättningens utformning bör omprövas bl.a. för att öka inslaget av ersättning av mera upphovsrättsligt slag och för att minska det korporativistiska inslaget i dagens system, där Författarfondens styrelse beslutar om stipendier. En utredning bör göras, i vilken de metoder som förordas i motionerna Kr205 (m) yrkande 6 i denna del och Kr298 (m) bör prövas.

Enligt den förstnämnda motionen bör dagens stipendiesystem minskas till förmån för ersättning till författare vars verk lånas ut mycket. Vidare bör även införande av ersättning vid publicering i tidskrifter ingå i övervägandena om ett nytt system. Enligt den andra motionen bör ett system övervägas som liknar det som finns i Australien, där ersättning utgår för alla böcker som finns i biblioteken men inte i förhållande till utlåningsfrekvensen.

Vi föreslår att riksdagen med anledning av de båda motionsyrkandena som sin mening tillkännager för regeringen vad vi anfört om en utredning om reglerna för biblioteksersättningen.

5. Utvärdering av vissa läsfrämjande åtgärder (punkt 6)

av Inger Davidson och Gunilla Tjernberg (båda kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 6 borde ha följande lydelse:

6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 5. Därmed bifaller riksdagen motion 2001/02:Kr356 yrkande 2.

Ställningstagande

Vi anser att det är viktigt att ta reda på om de statliga läsfrämjande insatserna leder fram till önskade positiva effekter på läsandet. Vi vill samtidigt framhålla att staten inte är ensam om att genomföra sådana insatser. En betydande del av statens insatser utgörs av bidraget till förlaget En bok för alla. Vi anser att det därför är nödvändigt att nu göra en utvärdering av om förlagets verksamhet når de mål som är syftet med statsbidraget. Det bör också göras en översyn där det prövas om statens läsfrämjande insatser skulle kunna drivas bättre på något annat sätt. Vi anser att riksdagen med bifall till motion Kr356 (kd) yrkande 2 som sin mening tillkännager för regeringen vad vi här anfört.

6. Översättning från mindre språkområden (punkt 7)

av Inger Davidson (kd), Charlotta L Bjälkebring (v), Peter Pedersen (v) och Gunilla Tjernberg (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 7 borde ha följande lydelse:

7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 6. Därmed bifaller riksdagen motion 2001/02:Kr309 yrkande 2.

Ställningstagande

Som påvisats i Kulturrådets Omvärldsanalys år 2001 har antalet böcker översatta till svenska minskat och antalet representerade språk bland översättningarna blivit färre år efter år. Mot denna bakgrund föreslår vi att Kulturrådet får regeringens uppdrag att analysera situationen och komma med förslag till åtgärder som gör att fler böcker översätts till svenska från mindre språkområ-

den. Detta bör riksdagen med bifall till motion Kr309 (v) yrkande 2 som sin mening tillkännage för regeringen.

7. Litteratur på invandrarpråk (punkt 8)

av Charlotta L Bjälkebring och Peter Pedersen (båda v).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 8 borde ha följande lydelse:

8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 7. Därmed bifaller riksdagen motion 2001/02:Kr309 yrkande 3 i denna del.

Ställningstagande

Vi anser att det är viktigt att nya ansträngningar görs för att finna ett stödsystem som får till resultat att fler böcker ges ut på invandrarpråk. Regeringen bör därför ge Kulturrådet i uppdrag att göra den kartläggning rådet har förordat av utgivning, distribution m.m. av litteratur på invandrarpråk. Kulturrådet bör även få i uppdrag att föreslå åtgärder för att förbättra situationen. Riksdagen bör således bifalla motion Kr309 (v) yrkande 3 och som sin mening tillkännage för regeringen vad vi anför om litteratur på invandrarpråk.

8. Litteratur på nationella minoritetsspråk (punkt 9)

av Charlotta L Bjälkebring och Peter Pedersen (båda v).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 9 borde ha följande lydelse:

9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 8. Därmed bifaller riksdagen motion 2001/02:Kr309 yrkande 3 i denna del och avslår motion 2001/02:Kr420 yrkande 1.

Ställningstagande

Vi anser att det är viktigt att främja utgivningen av litteratur på de nationella minoritetsspråken. Regeringen bör ge Kulturrådet i uppdrag att göra en kartläggning av situationen för litteraturen på de nationella minoritetsspråken och att föreslå åtgärder för att underlätta utgivning och distribution av litteratur på dessa språk. Riksdagen bör således bifalla motion Kr309 (v) yrkande 3 och som sin mening tillkännage för regeringen vad vi anför om litteratur på nationella minoritetsspråk. Motion 2001/02:Kr420 (v) yrkande 1 avstyrks.

9. Projektet ”Läs för mig pappa” (punkt 10)

av Charlotta L Bjälkebring och Peter Pedersen (båda v).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 10 borde ha följande lydelse:

10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 9. Därmed bifaller riksdagen motion 2001/02:Kr309 yrkande 5.

Ställningstagande

Läsvaneundersökningar visar att kvinnor i alla åldersgrupper läser mer än män. Bokläsandet ökar med utbildningsgrad. Läsandet grundläggs i tidiga år och den som inte läser i barndomen och ungdomen tenderar att inte heller göra det i vuxen ålder. Föräldrar som själva läser böcker och som läser för sina barn uppmuntrar och underlättar barnens egen läsning. Genom projektet ”Läs för mig pappa”, knutet till arbetsplatsbibliotek, uppmuntras fäder att både läsa själva och att läsa för sina barn. Detta treåriga projekt får stöd från En bok för alla, ABF, fackförbund och Kulturrådet. Vi anser att projektet är värdefullt. Kulturrådet bör därför få regeringens uppdrag att i dialog med fackförbunden och studieförbunden ta initiativ till att permanenta och bredda projektet. Detta bör riksdagen med bifall till motion Kr309 (v) yrkande 5 som sin mening tillkännage för regeringen.

10. Distribution av kulturtidskrifter och införande av kulturporto (punkt 13)

av Charlotta L Bjälkebring och Peter Pedersen (båda v).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 13 borde ha följande lydelse:

13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 10. Därmed bifaller riksdagen motion 2001/02:Kr309 yrkandena 7 och 8.

Ställningstagande

Vi anser att distributionen av kulturtidskrifter bör förbättras. I dag domineras marknaden av två stora aktörer, vilkas krav på upplaga m.m. gör det svårt för många tidskrifter att nå ut till bokhandeln och andra kommersiella försäljningsställen. Vi anser därför att Kulturrådet bör få regeringens uppdrag att i samarbete med berörda parter föreslå lämpliga åtgärder för att kulturtidskrifterna lättare skall nå sina läsare.

Distributionen av kulturtidskrifter skulle underlättas om ett särskilt kulturporto infördes som kunde göra det billigare att prenumerera på tidskrifterna. Ett sådant kulturporto bör också omfatta distributionen av böcker. Regeringen bör förhandla med Posten om införande av ett kulturporto.

Vad vi anført om distribution av kulturtidskrifter och om införande av ett kulturporto bör riksdagen med bifall till motion Kr309 (v) yrkandena 7 och 8 som sin mening tillkänna för regeringen.

11. Friexemplar av kulturtidskrifter till folkbiblioteken (punkt 14)

av Charlotta L Bjälkebring och Peter Pedersen (båda v).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 14 borde ha följande lydelse:

14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 11. Därmed bifaller riksdagen motion 2001/02:Kr309 yrkande 9.

Ställningstagande

Vi anser att regeringen bör överväga att införa ett sådant system för friexemplar av kulturtidskrifter till folkbiblioteken som förordas i motion Kr309 (v) yrkande 9. Detta bör riksdagen med bifall till motionsyrkandet som sin mening tillkänna för regeringen.

12. Elektroniskt publicerade tidskrifter (punkt 15)

av Charlotta L Bjälkebring och Peter Pedersen (båda v).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 15 borde ha följande lydelse:

15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 12. Därmed bifaller riksdagen motion 2001/02:Kr309 yrkande 10 och avslår motion 2001/02:Kr419 yrkande 6.

Ställningstagande

Elektroniska tidskrifter med i princip fri distribution på nätet kan enligt vår mening vara ett alternativ till den traditionella tidskriften. Vi föreslår att riksdagen med bifall till motion Kr309 (v) yrkande 10 som sin mening tillkännager för regeringen att den bör överväga att fördela medel till elektroniskt publicerade tidskrifter. Motion Kr419 (fp) yrkande 6 bör avslås av riksdagen.

13. Elektroniskt publicerade tidskrifter (punkt 15)

av Ana Maria Narti (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 15 borde ha följande lydelse:

15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 13. Därmed bifaller riksdagen motion 2001/02:Kr419 yrkande 6 och avslår motion 2001/02:Kr309 yrkande 10.

Ställningstagande

Jag anser att det inte bör vara aktuellt att lämna statligt bidrag till de periodiska tidskrifter som kommer ut på Internet. Däremot bör regeringen ge Kulturrådet i uppdrag att följa utvecklingen och eventuellt lägga fram en plan för hur utgivningen kan stimuleras och kvaliteten höjas. Detta bör riksdagen med bifall till motion Kr419 (fp) yrkande 10 och med avslag på motion Kr309 (v) yrkande 6 som sin mening tillkännage för regeringen.

14. Översättningsstöd m.m. för tidskrifter (punkt 16)

av Ewa Larsson (mp) och Ana Maria Narti (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 16 borde ha följande lydelse:

16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 14. Därmed bifaller riksdagen motion 2001/02:Kr422 yrkande 45.

Ställningstagande

Det finns i dag många invandrar- och minoritetsmedier. De debatter som förs där borde också kunna nå ut till en bredare samhällsdebatt bl.a. för att låta integrationsfrågor få en mera framträdande plats i den offentliga samtalet. Vi anser att ett stöd bör införas för översättning av en del av detta material i form av referat. Invandrar- och minoritetstidskrifter behöver enligt vår mening också stöd för utveckling av pressetik, journalistik och kunskap om det fria ordet och demokratins grundvalar. Vi föreslår att riksdagen med bifall till motion Kr422 (mp) yrkande 45 som sin mening tillkännager för regeringen vad vi här har anfört.

15. Etablering av bokhandel (punkt 17)

av Charlotta L Bjälkebring och Peter Pedersen (båda v).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 17 borde ha följande lydelse:

17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 15. Därmed bifaller riksdagen motion 2001/02:Kr309 yrkande 1.

Ställningstagande

Bokhandelsstödet har stor betydelse för att den mindre bokhandeln skall kunna upprätthålla sin sortiments- och servicenivå. Dagens bokhandelsstöd är dock inte tillräckligt eftersom det fortfarande finns drygt 90 kommuner där kommuninvånarna saknar bokhandel inom kommunens gränser. Vi anser att riksdagen som sin mening bör tillkännage för regeringen att en analys bör göras av vilka åtgärder som skulle kunna underlätta etablering av bokhandel

även i dessa kommuner. Därmed bör riksdagen bifalla motion Kr309 (v) yrkande 1.

16. Lagskydd för svenska språket (punkt 18)

av Inger Davidson och Gunilla Tjernberg (båda kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 18 borde ha följande lydelse:

18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 16. Därmed bifaller riksdagen motion 2001/02:Kr356 yrkande 1 och avslår motion 2001/02:Kr296.

Ställningstagande

De nationella minoritetsspråken har en lagskyddad ställning. Vi anser att även det svenska språket, som internationellt sett är ett litet språk, behöver ett sådant skydd. Det är nödvändigt att aktivt slå vakt om språket om det skall förbli levande och rikt även i framtiden. Vi föreslår att riksdagen med bifall till motion Kr356 (kd) yrkande 1 som sin mening tillkännager för regeringen vad vi anfört om lagskydd för svenska språket som majoritetsspråk. Förslaget i motion Kr296 (s) avstyrks.

17. De nationella minoritetsspråken (punkt 21)

av Ewa Larsson (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 21 borde ha följande lydelse:

21. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 17. Därmed bifaller riksdagen motion 2001/02:Kr422 yrkande 42.

Ställningstagande

Jag föreslår att riksdagen med bifall till motion Kr422 (mp) yrkande 42 som sin mening tillkännager för regeringen vikten av att de nationella minoritetsspråken ges möjlighet att utvecklas.

Särskilda yttranden

Utskottets beredning av ärendet har föranlett följande särskilda yttranden. I rubriken anges inom parentes vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Litteratur på invandrarspråk m.m. (punkterna 8 och 16)

Ana Maria Narti (fp) anför:

Jag vill påminna om att Folkpartiet liberalerna i sin kulturbudgetsmotion för år 2002 (2001/02:Kr419 yrkande 34) föreslog riksdagen att anvisa 4 miljoner kronor till invandrades kultur och språk. Tyvärr avtog riksdagen motionsförslaget (bet. 2001/02:KrU1 s.103–104).

2. Litteratur på nationella minoritetsspråk (punkt 9)

Charlotta L Bjälkebring och Peter Pedersen (båda v) anför:

Mot bakgrund av det ökade stöd till de nationella minoriteternas språk och kultur, som föreslogs i budgetpropositionen för år 2002 och som riksdagen biföll, har vi avstått från att yrka bifall till motion Kr420 (v) yrkande 1. Vi vill dock framhålla att de intressanta förslag som förts fram i motionen är väl värda att beaktas i framtida budgetbehandling. Enligt motionen bör Kulturrådets uppdrag vidgas till att avse fördelning av ett särskilt stöd till det skrivna ordet på nationella minoritetsspråk. Dessa språk behöver tecknas ned, ges ut i tryck eller dokumenteras på annat sätt. Stödet skulle även kunna ges till religiös litteratur, ordböcker, grammatikor m.m. på de nationella minoritetsspråken. Med ett sådant litteraturstöd skulle de nationella minoriteterna få en möjlighet att beskriva och presentera sig själva, inte bara för majoritetsbefolkningen, utan också för den egna yngre generationen.

3. Bidragsgrupp inom Statens kulturråd för seriestöd (punkt 12)

Ewa Larsson (mp) anför:

Jag har avstått från att yrka bifall till motion 2001/02:Kr345 (mp) om inrättande av en särskild seriegrupp inom Kulturrådet eftersom rådet nu har sett till att kunskap om serier finns inom barn- och ungdomslitteraturgruppen som fördelar seriebidraget. Jag vill dock framhålla att serier sedan länge är en egen kulturform som riktar sig till både barn och vuxna. Medan det ännu fanns en särskild seriegrupp inom Kulturrådet blomstrade och utvecklades de svenska serierna. De har även fått internationell uppmärksamhet. Det är därför viktigt att Kulturrådet har tillgång till serieexpertis vid bidragsfördelningen, så att utvecklingen inte avstannar.

4. Elektroniskt publicerade tidskrifter (punkt 15)

Ewa Larsson (mp) anför:

Internet har givit en ny form av kultur- och kunskapsspridning i form av elektroniska tidningar och tidskrifter. Jag vill påminna om att det i Miljöpartiets motion 2001/02:Kr422 (m) yrkande 44, som behandlades i utskottets budgetbetänkande hösten 2001, fanns ett förslag om att elektroniskt publicerade tidskrifter skulle få bidrag inom ramen för kulturtidskriftsstödet. Riksdagen avslag tyvärr motionsyrkandet.

5. Språket i författningstext (punkt 19)

Elisabeth Fleetwood, Jan Backman, Roy Hansson och Anne-Katrine Dunker (alla m) anför:

Vi instämmer i vad som anförs i motion 2001/02:Kr287 (m) om att ambitionerna att använda ett lättförståeligt språk i författningar inte får gå ut över tydlighet och rättslig valör. Enligt vår uppfattning ingår inte frågor av detta slag i språkutredningens uppdrag. Vi har dock anslutit oss till utskottsmajoritetens förslag att riksdagen i avvaktan på resultaten av utredningens arbete skall avslå samtliga nu aktuella motionsyrkanden som rör språkfrågor.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden år 2001

2001/02:Kr205 av Bo Lundgren m.fl. (m):

6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om litteraturens betydelse.

2001/02:Kr247 av Ewa Larsson m.fl. (mp):

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om vikten av att lyfta fram kommuner som satsar på utveckling av sin biblioteksverksamhet.

2001/02:Kr287 av Christel Anderberg (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om språket i författningstext.

2001/02:Kr296 av Carina Hägg (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att genom lagstiftning stärka svenska språkets ställning.

2001/02:Kr298 av Elisabeth Fleetwood m.fl. (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en utredning om en reformerad biblioteksersättning.

2001/02:Kr309 av Peter Pedersen m.fl. (v):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening att en analys bör genomföras i syfte att få fram förslag till åtgärder som underlättar etablering av bokhandel i de kommuner som saknar sådan inom kommungränsen.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening att Statens kulturråd bör ges i uppdrag att analysera och föreslå åtgärder i syfte att öka antalet översättningar från mindre språkområden i den svenska bokutgivningen.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening att Statens kulturråd bör ges i uppdrag att kartlägga litteratur på invandrar- och minoritetsspråk samt föreslå åtgärder i syfte att underlätta utgivning och distribution av litteratur på dessa språk.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening att Statens kulturråd bör ges i uppdrag att kartlägga och föreslå åtgärder avseende arbetsplatsbiblioteken.

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening att Kulturrådet bör ges i uppdrag att i dialog med fackförbunden och studieförbunden ta initiativ till att permanenta och bredda projektet ”Läs för mig pappa”.
7. Riksdagen begär att regeringen ger Statens kulturråd i uppdrag att i samarbete med berörda parter föreslå åtgärder vad gäller distributionen av kulturtidskrifter i enlighet med vad som anförs i motionen.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening att förhandlingar bör inledas med posten om införande av ett kulturporto.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening att den bör överväga möjligheterna att införa friexemplar av kulturtidskrifter för folkbiblioteken.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening att den bör överväga möjligheterna att fördela medel till elektroniskt publicerade tidskrifter.

2001/02:Kr329 av Claes Stockhaus och Murad Artin (v):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av en mer mångkulturell och nutidsanpassad namnsdagslängd.

2001/02:Kr341 av Helena Hillar Rosenqvist m.fl. (mp, s, fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om namnsdagarna i almanackan.

2001/02:Kr345 av Ewa Larsson (mp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att en speciell seriegrupp åter bör tillsättas inom Statens kulturråd.

2001/02:Kr356 av Inger Davidson m.fl. (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om lagskydd för svenskan som majoritetsspråk.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en utvärdering av de statliga läsfrämjande insatserna och En bok för alla.

2001/02:Kr357 av Eva Johansson m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om distribution av svensk litteratur till Nordens Hus.

2001/02:Kr419 av Ana Maria Narti m.fl. (fp):

6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om periodiska tidskrifter på Internet.

2001/02:Kr420 av Charlotta L Bjälkebring m.fl. (v):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening att den bör överväga möjligheten att införa ett särskilt stöd för det skrivna ordet på nationella minoritetsspråk.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av språkvårdande organ för tornedalingar och romer.

2001/02:Kr422 av Matz Hammarström m.fl. (mp):

40. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vikten av att lyfta fram kommuner som satsar på utveckling av sin biblioteksverksamhet.
42. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vikten av att de nationella minoritetsspråken ges möjlighet att utvecklas.
45. Riksdagen begär att regeringen återkommer med förslag till framtida stöd åt invandrar- och minoritetsmedierna för översättning av viss del av deras tidskriftsinnehåll och till att utveckla pressetik, journalistik, kunskap om det fria ordet och demokratins grundprinciper.

2001/02:Ub551 av Lennart Gustavsson m.fl. (v):

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening att denna, i den pågående översynen av bibliotekslagen, bör beakta även förskolebarnens behov av skolbibliotek i enighet med vad som anförs i motionen.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening att Kulturrådet bör ges i uppdrag att ta fram skolbiblioteksstatistik även för förskolan.